

Sociologija grada II

Tematska jedinica

-Urbana politika-

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Veza između politike i prostora je istorijska, suštinska i trajna. Niti je moguć realan prostor bez njegove političke konstrukcije, niti politika može da „ispusti“ prostor kao polje u kome se realizuje njen smisao. Prostor je u svakom slučaju političan i nosi obilježja određenih ideoloških naznaka. Takvu njegovu osobinu 70-ih godina sasvim jasno uočio je Lefevr, eksplicitno naznačavajući da postoji ideologija prostora, zbog toga što on predstavlja „društveni proizvod“. Promjenljiv karakter političke prirode prostora nameće potrebu njegovog naučnog izučavanja, odnosno potrebu konstituisanja nauke o prostoru.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Grad kao politička zajednica ima različite konstitutivne i funkcionalne elemente u antičkom, srednjovjekovnom ili gradu industrijske epohe. Grčki polis ali istovremeno i kao državna zajednica, poznavao je različite modalitete političkog uređenja, odnosa, institucija i organa vlasti. Političko biće srednjovjekovnog grada Zapada najcjelovitije je opisao M. Veber.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Činjenica je da je većina srednjovjekovnih političkih institucija predstavljala snažno uporište za kasniji razvoj koji je doveo do njihovog savremenog obličja.

Pitanju urbane politike može se prići iz dva različita pravca: teorijskog i empirijskog. Prvi predstavlja pokušaje da se na nivou kumulativnog znanja o društvenim procesima koji se odvijaju, sagleda njihova idejna utemeljenost.

Drugi je predložak za utvrđivanje funkcionisanja realnog života.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Susret ova dva pravca često nije izvjestan. Pristup demistifikaciji teorijske ortodoksije razvio je P. Saunders, analizirajući do koje mjere su ograničene mogućnosti novog marksističkog pristupa da modernizacijom historijskog materijalizma objasni savremeni urbani poredak. M. Sevidž i A. Vord smatraju da je fokus urbane sociologije usmjeren na pitanja kreiranja urbane politike u svijetu koji obilježavaju kapitalizam i modernost.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Položaj lokalne (gradske) zajednice u odnosu na šire teritorije (region ili državu) i ekonomskih posledica koje iz toga proizilaze: načina finansiranja i ekonomskog potencijala određene gradske zajednice je činilac koji utiče na formiranje urbane politike. Sevidž i Vord ističu kao značajan činilac uticaj grada i političke identifikacije. U nekim demokratskim društvima pravci razvoja urbane politike jednim dijelom određeni su i političkim profilom vladajućih gradskih struktura.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Sledeći činilac je vezan za pitanje urbane participacije i društvenog poretka.

Poznato je da različite društvene grupe imaju tendenciju da intervenišu na različite načine. U zavisnosti od toga prepoznaju se oblici urbanog angažovanja kao lobiranje, formiranje određenih „grupa za pritisak“, lokalno udruživanje na teritorijalnoj osnovi, masovni pokreti, pa sve do organizovanih pobuna.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

-Klasna priroda urbane politike-

Činjenica da grad predstavlja mjesto na kome se susiće najčešće suprotstavljene potrebe najrazličitijih društvenih grupa, traži odgovor o tome kako se one ostvaruju. Svaka društvena grupa u gradu očekuje takvu urbanu politiku koja će joj omogućiti da se ostvare njihova „očekivanja od grada“, te da se grupa potvrdi kao društveno relevantna.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

U mnogim visokorazvijenim sredinama postoje organizacije za oblikovanje javnog mišljenja koje imaju uticaja na oblikovanje urbane politike. Organizacije čine mreža naizgled nepovezanih institucija koje učestvuju u formiranju ekspertskih ocjena o pojedinim aspektima ekonomije, tehnologije, društvenog razvoja, itd.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

U praksi urbanog planiranja u gotovo svim sredinama ustalio se termin „planiranje pod visokim pritiskom“. Riječ je o neformalnim uticajima koji (mogu da) orkestriraju planiranje, a ti elementi mogu biti znatno snažniji od tzv. formalnih. Ti pritisci ne dolaze samo iz sfere privatnih interesa i neformalnih grupa, već često iz pravca onih koji drže upravljačke poluge, dakle vlasti.

Modeli društvene moći koji se manifestuju u urbanoj sferi su oni koji funkcionišu u društvu u cjelini.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Razmatranje urbane preraspodjele društvene moći ima izvjesnu tradiciju i u američkoj sociologiji grada. Urbanu politiku možemo da imenujemo kao elitističku ukoliko je manjina na vlasti ta koja upravlja životnim tokovima grada. Sa druge strane je pluralistička urbana politika koja još nema svoju konzistentnu teorijsku podlogu niti empirijsku podršku.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

Razlika između modela vlasti urbane elite i pluralističke politike u osnovi je sadržana u metodu: prvi je koncentrisan na stvaranje uslova za direktnu prohodnost određenih pojedinaca, dok drugi svu pažnju usmjerava na formalne procese donošenja odluka. Sprega političke i ekonomske moći veoma jasno, ponekad i drastično, čita se sa lica grada.

Sociologija grada II

-Urbana politika-

M. Kastels navodi da se urbano planiranje pojavljuje kao sredstvo društvene kontrole urbanog poretka, i u tom smislu smatra da je „urbanističko planiranje intervencija političkog nad ekonomskim sistemom na nivou socio-prostorne jedinice“. U sredinama sa urbanim tradicijom pitanje urbane politike je „stabilizovano“ u matricama vladajućih klasnih odnosa, obavljene preraspodjele klasne i političke moći i utvrđenih odnosa između nosilaca obilježja te moći. U društvima čija klasna profilacija još uvijek traje, i pitanje strategije i aktera urbane politike nijesu konačno definisana.

Sociologija grada II

Konsultovana literatura:

Pušić, Lj. (1997). *Grad, društvo, prostor*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. (Poglavlje: str. 365-380).

Milivojević, A. (1987). *Optimalna veličina grada*. Beograd: Mladost. (Poglavlje: str. 20-45).

Supek, R. (1987). *Grad po mjeri čoveka*. Zagreb: Naprijed. (Poglavlje: str. 64-70).